

Haáder István

(Vácrátót, 1902. 09. 10. – Székesfehérvár, 1985. 02. 20.)

Összeállította: Dr. Ágfalvi Mihály

Okleveles építészmérnök, építőmester, technikumi tanár, műhelyfőnök, felsőfokú földmérési technikumi tanár, Székesfehérvár városának díszpolgára.

Mérnöki tanulmányait a budapesti József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen végezte. Okleveles építészmérnöki diplomáját 1940-ben, építőmesteri szakképzettségét 1946-ban szerezte. 1931 és 1940 között Székesfehérvár THJ város elnöki hivatalának alkalmazottja. 1945-től 1946-ig a Mérnöki Hivatal vezetője tanácsosi rangban. 1946-1948-ig a Közlekedésügyi Minisztérium Állami Építészeti Hivatalának főmérnöke Székesfehérváron. 1948-tól az Építési és Közmunkaügyi Minisztériumhoz tartozó változó nevű szervezetek (igazgatóság, központ, tröszt) székesfehérvári telephelyein főmérnök. 1952-től a Közlekedési és Postaügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó Jákó József Útépítési Technikum tanára és műhelyfőnöke. 1962-1969-ig az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal székesfehérvári Felsőfokú Földmérési Technikumban az Általános Műszaki Ismeretek tanszékének docense majd tanára. 1969-ben vonult nyugdíjba. 1970-ben a város díszpolgárává választotta.

Haáder István 1902. szeptember 10-én született Vácrátóton. Apja – *Haáder Zsigmond* – gazdatiszt volt gr. *Vigyázó Sándor* vácrátóti birtokán. Az elemi iskoláit már Székesfehérváron az Oskola utcában kezdi. A széles érdeklődési körű ifjú többek között nagyon szépen rajzol. Az alsó fokú iskoláit befejezve a Székesfehérvári Állami Főreál Iskola tanulója lesz. Neves intézménybe lép az új diák. Az iskola egykori igazgatója *Kelemen Béla* a híres nyelvész és esztéta. Itt tanított *György Oszkár* franciatanár, Baudelaire és Verlaine első magyar fordítója, *Jankovich Ferenc*, *Kodolányi János* írók. Ennek az Alma Maternek tanítványként éri az első világháború. A „realistáknak” fegyveres őrszolgálatot kellett teljesíteniük a megye székhelyén. 1920-ban érettségizik. 1940. június 19-én a budapesti József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem építészmérnöki karán szerzi meg okleveles építészmérnöki diplomáját.

1931. szeptember 01-től 1940. augusztus 01-ig már Székesfehérvár THJ város elnöki hivatalának műszaki beosztásban lévő alkalmazottja. Szemtanúja az 1935-38-ban végzett romkert ásatásoknak. Rendezőként vesz részt 1938-ban a Székesfehérváron tartott országgyűlésen, amely a Városháza udvarán volt.

Megbízatása két évre Esztergomba szólítja, ahol kórházat épít. Itt éri a második világháború első légitámadása. Visszakerül Székesfehérvárra, ahol ugyancsak kórház építésével bízzák meg. A hivatalos mérnöki kar a második világháború alatt elmenekül a városból. Neki is felajánlották a lehetőséget, de maradt. Egy vele való 1982. évi beszélgetésben (lásd a honismereti szakkör anyagát) ezt nem érdemként tartja számon. Megértéssel szól az elmenekültekről, hisz a város zivatáros időket él meg, háromszor cserélve gazdát, így senkinek nem volt biztonságban az élete. 1945 januárjában a nyilas uralom idején az akkori főispán *Pintér József* tanácsára - aki egykor osztálytársa volt - mégis – családotul, a hivatali munkatársakkal együtt – menekülésre kényszerül.

1945. március 23-án szabadul fel a város, s ekkor tér vissza *Haáder István* is. A település romokban hevert, lakossága nagyon megcsappant. Budapest után talán a legtöbbet szenvedett települése volt az országnak. A várost újjá kellett építeni. *Haáder Istvánt* bízták meg a szervezés feladatával. Javították a telefonvonalakat, a távirót, takarították a romokat, hozzáláttak a lakások, a kórház, az iskolák helyreállításához.

Erre az időre jellemzően ismét a honismereti szakkörrel készült beszélgetésből idézünk:

„... az első „társadalmi munka” a Selyem utcai iskola újraépítésénél volt. Ezt az oktatási intézményt lehetett legelőbb helyre állítani. Szóltam az embereknek, hogy segítsenek dolgozni, mire azok csak olajért akartak eljönni. Emberek, én olajat a város kasszájából nem tudok csöpögtetni – volt a válaszom. Délben bezártuk a hivatalt, és munkatársaimmal elmentünk a Selyem utcába dolgozni. Pár nap múlva már be-bedugták a fejüket az emberek, majd küldöttség érkezett érdeklődve melyik iskolát kell még helyreállítani? Így kezdődött az első társadalmi munka olaj nélkül...” fejeződik be a beszélgetésnek a háború utáni időkre emlékező része.

A háború befejezése után *Haáder István* kivette a részét az ország újjáépítéséből. Székesfehérvári székhellyel, de az egész Dunántúltra és Budapestre is kiterjedően szervezi és irányítja a munkálatokat. 1946 augusztusától az addig a város tanácsosaként dolgozó mérnök, a Közlekedési Minisztérium Állami Építészeti Hivatalának székesfehérvári központjában, főmérnöki beosztásban dolgozik, majd 1948-1949-ig az Építési és Közmunkaügyi Minisztérium Építési és Közmunkaügyi Igazgatóságán műszaki tanácsos. Ezután a Dunántúli Magasépítő Ipari Központ főmérnöke 1950-51-ig, végül a 71. sz. Állami Építőipari Tröszt főmérnöke 1952 szeptemberéig.

1952 szeptemberétől a Közlekedési és Postaügyi Minisztérium felügyelete alá tartozó, később Jáky Józsefről elnevezett Útépítési Technikumban kezdi meg közel két évtizedig tartó eredményes, sok sikert és elismerést hozó tanári pályáját. Megszervezi a technikum tanműhelyét, melyet 10 éven át műhelyfőnökként vezet.

Munkájának igazi elismerése, hogy számtalan tanítványa tanult tovább sikerrel az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetemen (ma a BME része).

1953-57-ig a székesfehérvári Esti Építőipari Technikumban is tanít, ahol tanítványa többek között *Dr. Tilinger István*, későbbi tanácselnök. A KIOSZ keretében az építőipari mesterképzésben is közreműködik: tanít, vizsgáztat.

1959-ben a Jáky technikumban helyet kap az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal felügyelete alá tartozó, érettségire épülő földmérő technikus képzés. *Haáder István* a Jáky technikumban végzett tanári munkája mellett, a kezdetektől részt oktatóként az új szak, oktatási munkájában is. Amikor 1962-ben megalakul a Felsőfokú Földmérési Technikum (a GEO), akkor áthelyezik docensként az új oktatási intézménybe. Az Általános Műszaki Ismeretek tanszék tagjaként az Ábrázoló geometriát, valamint a Rajz és sokszorosítást tanítja a jövő földmérő mérnököknek. Hosszú éveken az intézeti tanács tagjaként is munkálkodott. 1969-ben felsőfokú technikum tanári kinevezést kap.

A különböző építőipari vállalatoknál szerzett sokirányú szakmai tapasztalatai, a Jáky technikumból magával hozott hosszú, eredményes oktatási gyakorlata kedvezően éreztették hatásukat a felsőfokú technikum oktató nevelő munkájában is. Kapcsolata munkatársaihoz és a hallgatókhoz kiemelkedően jó volt. Jelentős volt az a nevelői tevékenysége, amely arra irányult, hogy a hallgatók általános műveltségét, különösen kulturális és művészeti vonatkozásban fejlessze.

Így pl. minden szeptemberben az új hallgatóknak városnéző sétán mutatta be városát, mivel „tősgyökeres” fehérváriként annak egyik legjobb ismerője, műemlékeinek kutatója, védelmezője volt. Műemléki védettséget jelző táblák, emléktáblák, a régi neveket feltüntető utcanév táblák kutatása és elhelyezése jelzik munkásságát. Ajánlatára létesítették a virágórát, közreműködött a háborúban elpusztult Országalma pótlásában, javaslatára került Fehérvárra az Ybl-díj átadása, közreműködött az István Király Múzeum bővítésében.

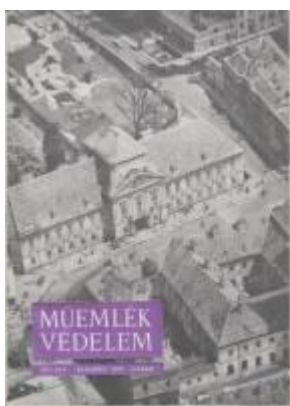
Temetésekor a megyéspüspök üzenetében az egyházmegye műemlékeiért vég-

zett munkásságát emelte ki, megköszönve azt.

Számtalan élvezetes, lebilincselő előadásából (néha csak rövid rögtönzéseiből) ismerhette meg alaposabban hallgatósága a város múltját, kialakulását, fejlesztésének gondjait. Kollégái, barátai révén aktív közéleti tevékenységet is kifejtett. Ismereteit a Hazafias Népfrontban végzett munkájában kamatoztatta. A Népfront Városi Bizottságának elnöke. Ebbéli minőségében erőteljesen szorgalmazza munkahelye a felsőfokú technikum és a város szoros kapcsolatának megteremtését.

Hosszú életpályájának, 40 éves állami szolgálatának erkölcsi elismeréséül munkahelye kormánykitüntetésre terjeszti fel, és 1970-ben Népköztársaság Elnöki Tanácsa a *Munka Érdemrend Ezüst Fokozatát* adományozza *Haáder Istvánnak*. Ezzel egyidejűleg a *Felzabadulási Emlékérem* tulajdonosa is lesz.

Nem marad el szeretett városának elismerése sem. 1970-ben a város érdekében kifejtett tevékenységéért a Székesfehérvár Városi Tanács VB. a város díszpolgárává választja. Ebből az alkalomból a diploma mellé a város aranygyűrűvel is megajándékozza.

Nyugdíjba vonulás után is aktív tagja a városi közéletnek. Idős korában is érdeklődéssel kísért minden városi eseményt. Tagja a Finn-magyar Baráti Körnek, felkérésre népi ellenőrként vesz részt a megyei múzeumok átvilágításában (1974). Tevékenykedik a műemlékvédelmi bizottságban. Írása jelenik meg a régi utcanevek védelméről (Ne engedjük feledésbe merülni történelmi városunk régi utcaneveit. *Műemlékvédelem* 14. évf. 3. szám, 1970, pp 163-164.).

Haláláig kísérté figyelemmel a régi munkahely, a szeretett város változásait. Ősz hajával, méltóságteljes alakjával rendszeresen lehetett vele találkozni az utcákon. Mindig gyalog járt, mert véleménye szerint csak így lehet igazán szemügyre venni a változásokat.

Forrás:

A Nyugat-magyarországi Egyetem Geoinformatikai Karának személyzeti anyaga. Az alkotó ember. A Sziget utcai Általános Iskola honismereti szakkörének dolgozata. 1982. Székesfehérvár

1955: diákjai körében

Szent György Kórház, Székesfehérvár

Jáky József Technikum, Székesfehérvár

GEO - Pirosalma u. 1-3., Székesfehérvár

1985: Haáder István temetése. Búcsúznak a tantestület tagjai.